

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2010-03-31

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
103 33 Stockholm

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare

(Dnr Fi2010/688)

Sammanfattning

Svenska Bankföreningen tillstyrker förslaget i den del det innebär att skatten på investeringsfonder tas bort. Bankföreningen avstyrker emellertid förslaget om införande av en schablonmässigt beräknad skatt på fondandelsägarna under innehavstiden. För de flesta banker med handelslager av fondandelar innebär förslaget i denna del en oacceptabel dubbelbeskattning. Vid handel med börsnoterade fondandelar via en s.k. Market Maker uppkommer också en dubbelbeskattning av andelarna som inte är acceptabel. Även i övrigt kan ifrågasättas behovet av en schablonbeskattning på delägarnivå.

Inledning

Svenska Bankföreningen tycker det är positivt att skatten på investeringsfonder nu föreslås försvinna. Detta bör bidra till att svenskregistrerade fonder kan konkurrera på bättre villkor med investeringsfonder från andra medlemsstater inom EU. Bankföreningen tillstyrker därför förslaget i denna del. Bankföreningen är dock kritisk till införandet av en schablonmässig skatt på sätt som föreslås. Denna kritik gäller dels generellt i förhållande till alla tilltänkta skattesubjekt, dels specifikt i förhållande till bankerna. Bankföreningen utvecklar nedan sin inställning.

Måste en delägarbeskattning över huvud taget ske under löptiden?

Enligt förslaget ska delägare i en investeringsfond – istället för själva fonden – bli skyldiga att betala skatt på innehavet. I promemorian diskuteras att man skulle helt avstå från den (förmögenhets-)beskattning förslaget innebär, det s.k. noll-alternativet. En sådan lösning förkastas emellertid av utredaren. Detta motiveras främst av rättviseskäl, att det annars skulle bli mer ekonomiskt fördelaktigt att investera i värdepapper via fondandelar än med ett direkt ägande av värdepappren.

Bankföreningen delar inte utredarens uppfattning i denna del och vill uppmana till att en ordentlig analys görs av noll-alternativet.

Inom övriga EU förekommer knappt att andelsägare beskattas under innehavstiden för själva innehavet. Svenska fondandelsägare kommer således att vara i, ekonomiskt sett, sämre sits än övriga EU-medborgare. Likaså kan befaras att om den nya skatten införs kommer incitamenten för att söka sig utomlands för inköp av fondandelar direkt av fondbolag utan någon verksamhet i Sverige att öka avsevärt.

Det kan också ifrågasättas att ett nytt system för beskattning byggs upp med stora kostnader för systemombyggnader liksom ökad administration för fondinnehavare, kontrolluppgiftslämnande institut och Skatteverket för en skatt som rent faktiskt kommer uppgå till 0,12 procent. Med ett fondsparande (kapitalunderlag) om 10 000 kr blir alltså skatten 12 kr för en fysisk person.

Det ska i detta sammanhang också framhållas att fondandelsinnehavaren med noll-alternativet inte undgår beskattning. Andelsinnehavaren beskattas enligt nuvarande regler för mottagen utdelning och de kapitalvinster som görs vid avyttring av andelarna. I denna del föreslås ingen förändring av reglerna. Likaså kommer den slojade beskattningen av fonderna att kompenseras av högre kapitalvinstbeskattning vid uttag bland fondandelsägarna. Staten kommer således i framtiden få högre intäkter i denna del jämfört med i dag.

Bankföreningen anser således sammantaget att det inte är nödvändigt att beskatta andelsägaren löpande på så sätt som föreslås.

Dubbelbeskattning av banker

Schablonskatten ska enligt förslaget gälla för både fysiska och juridiska personer utan undantag. I promemorian görs ingen analys av vilka konsekvenser detta kan få för juridiska personers innehav av sådana fondandelar som utgör lagertillgångar i finansiell verksamhet, jfr 17 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL. I stället konstateras enbart, s. 23, att ”[i] fråga om kapitalinkomster gäller enligt 15 kap. 1 § andra stycket IL för juridiska personer i princip samma regler som för fysiska personer, men inkomsterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet.”

Bankernas innehav av fondandelar utgör lager av finansiella instrument och skall enligt 17 kap. 20 § IL tas upp vid taxeringen till det verkliga värdet (marknadsvärdet), dvs. till samma värde som i räkenskaperna. Lagret får dock, under vissa i lagrummet angivna förutsättningar, tas upp till anskaffningsvärdet.

Med hänsyn till bl.a. de stora volymer av finansiella instrument och till det ansenliga antal transaktioner som här är aktuella är det dock i realiteten omöjligt för en större bankkoncern att upprätthålla dubbla redovisningssystem för att i deklarationen tillämpa en annan värdering av instrumenten än den marknadsvärdering som gjorts i räkenskaperna.

Den marknadsvärdering av lager av finansiella instrument som således regelmässigt tillämpas vid taxeringen av större bankkoncerner medför att all värdeförändring (värdeuppgång/värdenedgång) på bl.a. fondandelar beskattas löpande i banken. Till följd av den höga omsättningen (korta innehav) av finansiella instrument i bankernas lager,

gäller detta i realiteten alla banker, dvs. även de mindre bankkoncerner som vid taxeringen till äventyrs värderar sitt lager av finansiella instrument till anskaffningsvärdet.

Syftet med dagens regler om beskattning av innehav av andelar i investeringsfonder är att framtvinga utdelning ur fonden och att därigenom förhindra uppkomsten av en skattekredit på delägarnivå. Även promemorians förslag innebär beskattning av den (eljest räntefria) skattekredit som blir följderna av att delägaren inte längre kommer att beskattas löpande för fondens inkomster, utan först när fondandelen avyttras.

Den beskattning som bankernas innehav av lagertillgångar är föremål för innebär emellertid att neutralitet föreligger mellan – å ena sidan – direkt ägande av aktier och andra delägarrätter och – å ena sidan – indirekt ägande av aktier och delägarrätter genom en investeringsfond. Därmed är det direkt opåkallat med en särskild pålaga i form av ett extra skatteuttag som kompensation för en skattekredit som inte uppkommer i banken.

Innebörden av förslaget blir därmed enbart att bankerna kommer att erlægga en förhöjd skatt på grundval av en inkomst som beskattas i banken allt eftersom den uppkommer.

Mot denna bakgrund anser Bankföreningen att det är orimligt och oacceptabelt att bankerna i allmänhet och de banker som marknadsvärderar sitt handelslager i synnerhet i sin deklaration skall uppta en särskild schablonintäkt för att kompensera för en teoretisk skattelättnad, trots att förslaget inte medför sådan skattelättnad för bankernas del.

Särskilt om handel med ETF och uppdrag som Market Maker

Fonder som handlas på en börs kallas normalt ETFer (Exchange Traded fund). Investerare kan välja att köpa sådana fondandelar till ett känt pris på börsen i stället för att köpa dem av själva fonden. Denna möjlighet bidrar till en ökad konkurrens. För prissättning och prisställande finns och måste finnas s.k. Market Makers, som löpande ställer priser för andelarna och alltså ser till att det finns en andrahandsmarknad att handla på. En Market Maker kan vara en bank eller ett värdepappersbolag. När en investerare köper fondandelar på börsen, sker samtidigt en försäljning av andelarna av en Market Maker. Den som agerar som Market Maker måste i sin tur köpa in andelarna från någon annan eller direkt från fonden.

Förslaget i promemorian innebär att beräkningen av en Market Makers kapitalunderlag för skatten ökar med värdet av de inköpta andelarna samtidigt som även investerarens kapitalunderlag ökar med värdet av de förvärvade andelarna. Samma andelar påverkar alltså underlagets storlek på två ställen. Eftersom inte heller försäljningar ska få påverka kapitalunderlaget innebär detta för en Market Maker att denne får betala skatt på bruttobeloppet, vilket ytterligare ökar skattebördan. Med tanke på de volymer av inköp och försäljningar av ETFer som är aktuella lär resultatet av förslaget bli att banker och värdepappersbolag i fortsättningen inte kommer vilja agera som Market Maker. Därigenom kommer handeln med börsnoterade fondandelar att upphöra.

Det är en absolut förutsättning för en starkt och konkurrenskraftig värdepappersmarknad i Sverige att de villkor som sätts av lagstiftaren är neutrala till sin utformning och att de inte snedvrider konkurrensen gentemot övriga EU. Bankföreningen kan konstatera att om förslaget om en schablonbeskattning på andelsägarnivå genomförs, kommer det få just

sådana snedvridande effekter och sådan olämplig styrning av verksamheten på fondmarknaden som måste undvikas. För att Finansplats Stockholm ska kunna upprätthålla sin position som Nordens ledande finanscentrum är det dessutom en grundförutsättning att alla typer av finansiella produkter kan erbjudas. En schablonskatt på Market Makers motverkar direkt detta.

Förslaget om kapitalunderlagets beräkning inte acceptabelt

Bankföreningen anser att förslaget om beräkning av kapitalunderlaget för skatten inte är acceptabelt och vill därvid lämna följande synpunkter.

Enligt förslaget ska underlaget för skatten utgöras av värdet av andelarna vid beskattningsårets ingång med tillägg för de fondandelar som förvärvats under året. Eventuella försäljningar beaktas inte. Detta innebär en form av bruttobeskattnings skilljd från verkligheten som enligt Bankföreningens uppfattning inte är acceptabel. Enligt uppgifter från Fondbolagens Förening uppgick nettoflödet av inköp och försäljning av fondandelar under 2009 till +55 mdkr medan bruttoinvesteringarna uppgick till +254 mdkr. Åren dessförinnan var nettoflödet negativt medan skattebasen med förslaget för dessa år skulle ha uppgått till +260 mdkr. Detta visar på det orimliga att inte beakta försäljningar vid beräkning av kapitalunderlaget för skatten.

Som skäl för att sådana försäljningar inte ska beaktas har främst angivits en rädsla för att fondandelsinnehavaren ska ägna sig åt s.k. årsskiftestransaktioner, dvs. att inför avstämningen av kontot sälja sina andelar för att få ner storleken av skatteunderlaget till lägre nivåer. Detta är de facto ett handlingsmönster som syns vad gäller kapitalförsäkringsinnehav. Till skillnad från innehav av kapitalförsäkringar innebär dock en försäljning av fondandelar att kapitalvinstbeskattnings utlöses. Bankföreningen håller det för otroligt att fysiska personer som fondsparar i någon betydande omfattning skulle ägna sig åt ett sådant beteende mot bakgrund av att de måste skatta för realisationsvinsterna. Än mindre troligt är det att juridiska personer såsom banker skulle ägna sig åt detta. Det kan befaras att konstruktionen på skatten i stället kommer leda till inlåsnings effekter. Omplaceringar av fondinnehav kommer att undvikas då detta ökar underlaget för skatten utan att någon egentlig förmögenhetsökning skett. I denna del kan skatten ses som en transaktionsskatt på fondinnehav. Sveriges erfarenheter av en transaktionsskatt är mycket dystra. Den transaktionsskatt som fanns på värdepapper under 1980-talet fick ödesdigra konsekvenser för handeln med finansiella instrument liksom utvecklingen av den finansiella sektorn i Sverige. Ett liknande scenario är inte önskvärt.

Bankföreningen anser att ett bättre alternativ till den föreslagna beräkningen av kapitalunderlaget skulle vara att fondandelsinnehavet stäms av, säg 2-4 gånger per år, genom att det faktiska nettoinnehavet på kontot läses av. Därigenom blir systemet mer rättvist och mer förankrat i verkligheten eftersom man till grund för skatten utgår från det faktiska innehavets marknadsvärde. Ett snittvärde kan sedan räknas fram som ska tas upp till schablonbeskattnings. Detta marknadsvärde från år 1 ligger sedan till grund för ingående värden år 2. Det är inte något större administrativt problem för berörda institut att leverera sådana uppgifter inför den årliga deklARATIONEN.

Den som äger fonder i utlandet erhåller normalt inte några kontrolluppgifter om inte institutet i fråga har en filial här eller bedriver gränsöverskridande verksamhet. För denne

innebär således Bankföreningens förslag ett visst merarbete genom att han är tvungen att själv ange underlaget i självdeklaration.

Bankföreningen menar att en sådan skillnad i behandlingen av fondandelsinnehavare torde vara acceptabel enligt EG-rätten. Enligt fast praxis (se bl.a. EG-domstolens avgöranden i mål nr C-150/04 och C-470/04) kan nationella åtgärder som kan hindra eller göra det mindre attraktivt att utöva de grundläggande friheter som garanteras av fördraget godtas, om det syfte som eftersträvas är av allmänintresse och om åtgärderna är ägnade att säkerställa förverkligandet av det syfte som eftersträvas och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte. Effektiv skattekontroll är ett sådant allmänintresse och det ligger i sakens natur att svensk lagstiftning i detta fall inte kan reglera uppgiftslämnandet på ett mindre betungande sätt.

Vi vill här erinra om att sådana skillnader mellan innehavare av svenska produkter och utländska produkter redan finns i dagens system och godtas. Här kan nämnas innehav av utländsk kapitalförsäkring, där den enskilde är tvungen att själv räkna fram värde och underlag till deklarationen. Likaså föreligger en skillnad i dagens kontrolluppgiftsregler i och med att den som innehar fondandelar via svenska institut ska få kapitalvinst/förlust beräknad åt sig av institutet medan den som innehar utländska fondinnehav får göra denna beräkning själv. Även utredarens förslag om beräkning av kapitalunderlag innebär därtill att den som inte får kontrolluppgifter pga att han innehar utländska fondandelar måste räkna ut underlaget själv.

Bankföreningen vill i detta sammanhang också kommentera det resonemang som finns i avsnitt 5.3.2 i promemorian (s. 39). Enligt utredaren innebär det faktum att det inte föreslås utgå någon schablonskatt på fondandelar som ägs via en försäkringslösning att det skulle vara mer fördelaktigt att spara i fondandelar genom t.ex. en unit-linkförsäkring än direkt i fondsparande. Bankföreningen ställer sig frågande till detta påstående. Enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel utgör såväl innehav av fondandelar som utdelningar från investeringsfonder, som hänför sig till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning, underlag för avkastningsskatt. Det innebär att avkastningsskatteuttaget blir detsamma oavsett om det sker utdelning eller inte från en investeringsfond. Den i promemorian angivna konsekvensen att det blir en lägre effektiv beskattning av investeringsfonder till följd av utebliven utdelning, gäller därmed inte för de fondandelar som ägs av livförsäkringsföretag för försäkringstagarnas räkning.

Avräkning av utländsk skatt måste medges

Bankföreningen anser att en rätt till avräkning av utländsk skatt som belöper på fonden och som indirekt belastar fondandelsinnehavaren av principiella skäl måste finnas. Detta gäller också när bankens utländska innehav har belastats med utländsk kupongskatt. Bankföreningen kan inte se varför en åtskillnad ska göras i dessa fall för intäkter av fondandelar jämfört med andra typer av intäkter. En parallell kan tvärtom dras till utländska kapitalförsäkringar där det sedan länge finns en laglig möjlighet att få avräkning för utländsk skatt som belastat försäkringsinnehavaren indirekt genom dennes försäkringsbolag, jfr 10 a § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Denna avräkning är lagtekniskt utformad som en nedsättning av på försäkringsinnehavet belöpande avkastningsskatt. Även om en sådan möjlighet kan vara förknippad med vissa svårigheter

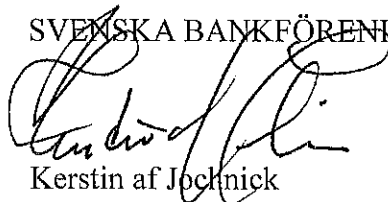
att rent praktiskt räkna ut skattebelastningen, kan inte detta utgöra skäl för att vägra avräkning. Vad gäller utländska kapitalförsäkringar finns det dessutom en "ventil". Den innebär att nedsättning alltid kan ges med skäligt belopp om försäkringsinnehavaren har problem med att presentera ett fullständigt underlag för beräkning av skatten men det ändå framgår att det finns förutsättningar för nedsättning. En liknande lösning skulle kunna vara tänkbar i fråga om utländska fondandelar.

Ikraftträdande 1 januari 2011 omöjligt

Enligt förslaget ska ny lagstiftning träda i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering. Eftersom det är valår kan dock en proposition i ärendet läggas tidigast i oktober-november 2010. Detta lämnar banker och andra berörda institut, om förslagen godtas av riksdagen, maximalt en månad för att ändra alla de system och rutiner som berörs av förslagen. Det är uppenbart att detta inte är genomförbart.

Bankföreningen inser att implementeringen av UCITS-direktivet per den 1 juli 2011 ligger bakom förslaget med ett så skyndsamt ikraftträdande men i förevarande fall måste ett ikraftträdande skjutas på framtiden. Om ett ikraftträdande inte kan skjutas till 2012 – vilket Bankföreningen anser är att föredra – borde i vart fall nya reglerna inte träda i kraft före den 1 juli 2011, dvs. i samband med att det nya UCITS-direktivet implementeras.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Kerstin af Jochnick

Marie Rosvall